

Núm. 19: Maig - Agost 2023

el GALER

Butlletí quadrimestral informatiu del
Parc Natural de la Font Roja

GENERALITAT
VALENCIANA

parc natural
de la font roja

1

D'ENTRADA

Les onades de calor
dominen l'estiu

2

NOTÍCIES

Una rabosa negra freqüenta
la Font Roja

Escoleta d'estiu

3

CONSERVACIÓ I MANTENIMENT

Retirada d'enderrocs al cim del
Menejador

4

CONEIX

Seguiment fenològic de flora
El viatge de l'estret de
Gibraltar 10 vegades
El trencapinyols torna a
nidificar a la Font Roja

6

PROMOCIÓ

Activitats de promoció

8

VINE AL PARC

Exposicions permanents i
temporals del Centre de
Visitants.

D'ENTRADA

Les ones de calor són cada vegada més freqüents. Durant l'estiu hem escoltat als mitjans de comunicació la persistència d'estar vivint una situació climàtica de temperatures més elevades d'allò que és habitual.

La Font Roja no és una excepció a aquesta situació. Durant els mesos de juliol i agost hem patit 4 onades de calor amb temperatures màximes per damunt de 35 °C, i mínimes que no baixen dels 20°, destacant la xifra de 38.6 °C aconseguida el 10 d'agost. (segons les dades recollides a l'estació meteorològica de la Font Roja-AEMET). Encara que l'ecosistema i el bosc mediterrani estan definits entre aquestes variacions climàtiques tan contrastades entre l'estiu i l'hivern, és cert que les temperatures tan elevades i la sequedat ambiental fan possible un risc extrem d'incendi forestal amb conseqüències que podrien ser molt lamentables.

Per tal de previndre aquest risc la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Infraestructures i Territori decreta mesures excepcionals a 17 parcs naturals forestals de la Comunitat Valenciana (resolució 09/08/2023). Així doncs es limita el seu accés entre el 10 al 15 d'agost, amb la prohibició de transitar per les pistes forestals i sendes, i s'enumeren una sèrie de recomanacions preventives per a la població local. Cal destacar la col·laboració dels departaments municipals de Protecció Civil, així com l'acceptació i el comportament exemplar dels visitants i veïns afectats per aquesta situació, a la fi de reduir el risc d'incendis forestals i a la vegada garantir la seguretat de les persones.

NOTÍCIES

Una rabosa negra freqüenta el parc natural de la Font Roja

La rabosa (*Vulpes vulpes*) és un mamífer carnívor propi de l'hemisferi Nord i que es pot trobar en qualsevol ecosistema, donada la seua adaptabilitat a viure en qualsevol hàbitat i, com a oportunista que és, alimentar-se de qualsevol recurs. El seu nom castellà, zorro rojo, descriu com és la seua aparença general amb un pelatge de color marró rogenc el qual varia segons la latitud i el clima en el qual viu.

En qualsevol descripció de guies i llibres, comenta la variabilitat de coloració del pelatge, parlant-se d'exemplars marrons, amb major o menor extensió de pelatge negre, fins a exemplars completament negres. I aquest és el cas que ens ocupa. Es coneixien exemplars negres a la propera Serra de Mariola, bé fotografiats en estudis científics, bé abatuts en activitats cinegètiques. Aquest estiu han sigut dues vegades les que s'ha pogut observar una rabosa amb pelatge completament negre als límits del Parc Natural.

Rabosa amb el pelatge negre. Agost, 2023.
Foto: Pep Cantó.

Escoleta d'estiu a la Font Roja

Per segon any es realitza l'Escoleta d'Estiu a la Font Roja durant els mesos de juliol i agost. Aquesta activitat ha estat gestionada per la Regidoria d'Igualtat de l'Ajuntament d'Alcoi, per a donar l'oportunitat a uns 200 xiquets, 50 per quinzena, de 3 a 14 anys, de gaudir de l'entorn natural del paratge. Les activitats s'han desenvolupat en horari de matí i han estat dirigides per un bon grup de monitors de temps lliure en coordinació amb el personal del parc natural de la Font Roja. Les activitats han estat molt diverses i lúdiques: tallers de plàstica, activitats mediambientals, jocs d'aigua, rocòdrom i tirolina, castell unflable.

Els educadors ambientals del Parc Natural també han col·laborat preparant una sèrie d'activitats. Amb les rutes i tallers han conegut els valors naturals i culturals del Parc Natural: la flora i fauna més important de la serra; la importància de les plantes aromàtiques i els seus usos tradicionals; i l'anellament científic d'aus forestals.

CONSERVACIÓ i MANTENIMENT

Retirada d'enderrocs al cim del Menejador

La gran majoria de cims i zones elevades de muntanya han sigut utilitzats per a la instal·lació d'antenes que faciliten les comunicacions per ràdio. Al cim del Menejador hi ha allotjats diversos sistemes de comunicació que actualment donen servei, però altres han quedat inservibles al llarg del temps per falta de manteniment. Des del Parc Natural s'ha fet un seguiment d'aquelles instal·lacions obsoletes per tal de desmantellar-les.

En el mes de maig la Brigada de Conservació i Manteniment del parc retira els enderrocs al costat del vèrtex geodèsic així com diversos aparells i ferralla relacionada amb antigues instal·lacions.

Es contribueix així a millorar la naturalitat d'aquest indret tan singular del cim, el qual mereix la major cura per l'entorn que representa.

Seguiment fenològic de flora

La fenologia és la ciència que estudia el comportament biològic de les plantes i animals en funció del canvi de les estacions i les circumstàncies climàtiques. En l'actual context de canvi climàtic s'està observant que els processos i fenòmens naturals dels éssers vius que integren l'ecosistema estan variant. Per la qual cosa la Conselleria de Medi Ambient per mitjà del CIDE-CSIC-Fundación Biodiversidad inicia el projecte xarxa Bioclima amb la participació dels Espais Naturals Protegits de la Comunitat Valenciana. L'assessorament i direcció del projecte la realitzen els tècnics d'aquest departament i el personal del parc col·labora en les tasques de seguiment de camp i presa de mostres.

En el cas del Parc Natural de la Font Roja es trien 10 espècies representatives (*Acer granatense*, *Amelanchier ovalis*, *Cistus albidus*, *Crataegus monogyna*, *Erinacea anthyllis*, *Fraxinus ornus*, *Genista scorpius*, *Quercus rotundifolia*, *Viburnum tinus* i *Thymus vulgaris*). D'aquestes espècies s'identifiquen al camp 10 individus per cada espècie, i sobre aquests 100 exemplars es realitza el seguiment.

De cada exemplar s'observen, cada tres setmanes, diferents trets fenològics com són: creixement vegetatiu, fenologia floral i fructificació. Les dades recollides s'emmagatzemen a una base de dades, les quals seran tractades posteriorment pels tècnics.

Les primeres observacions sobre la flora apunten ja unes variacions destacades sobre la fenologia floral. Per exemple la calor tan intensa del mes d'abril va provocar la caiguda súbita de fulles al *Viburnum tinus*, o una parada notòria en el creixement de *Fraxinus ornus* o *Crataegus monogyna*. D'aquestes variacions, normalment, les plantes se'n surten sense més conseqüències a la temporada següent, però si les variacions climàtiques són cada vegada més freqüents, les plantes poden ser sensibles a aquestes fins provocar la seua desaparició. Altres espècies poden vore's afavorides per noves condicions climàtiques i generar major expansió poblacional.

Es tracta d'un projecte de seguiment a llarg termini, que en el futur ens indicarà la tendència climàtica del carrasquer i intentar previndre escenaris de canvi climàtic.

CONEIX

El viatge de l'estret de Gibraltar 10 vegades!!!

El mosquiter pà·lid (*Phylloscopus bonelli*) és un xicotet passeriforme nidificant a l'Est peninsular i hiverna a l'Àfrica subsahariana.

En la sessió d'anellament del passat dia 16.06.2023 es va recapturar un mascle ja anellat. La comprovació posterior en la base de dades de l'Estació deia que aqueix mosquiter havia sigut anellat en el mateix lloc, també com a reproductor, el 22.06.2019, i estava a tan sols 6 dies de complir 4 anys des del seu anellament i la seua recuperació.

Quan va ser anellat, va ser datat amb edat *earing* 4, és a dir, que en aqueix moment solament se sabia que l'any 2018 ja estava viu, sense concretar si ja era adult o era nascut aqueix any. En el supòsit que haguera nascut en 2018, ara estaria en el seu cinqué any de vida.

Coneixent els seus llocs d'hivernada i el trajecte que recorre per a això, ara mateix estaríem parlant d'un ocell de 7,63 grams que ha travessat l'estret de Gibraltar i el desert del Sàhara: 10 vegades !!!

22.06.2019. P.N. Font Roja.

16.06.2023. P.N. Font Roja.

P.N. Font Roja, 10.06.2023

El trencapinyols torna a nidificar a la Font Roja

El dia 10.06.2023 és va recapturar una femella de trencapinyols (*Coccothraustes coccothraustes*) amb placa incubatriu activa, és a dir, o covant ous o ja alimentant polls al niu. Cal destacar que la Font Roja és l'única localitat coneguda de reproducció de l'espècie a la província d'Alacant per la qual cosa aquesta recaptura té un interès extra.

PROMOCIÓ

Aus nidificants a la Font Roja. Anellant en família

Amb motiu de la celebració del Dia Europeu dels Parcs Naturals i el Dia Mundial de les Aus Migradores, el dia 13 de maig es va dur a terme una sessió d'anellament científic d'aus on unes 40 persones van poder veure de primera mà les principals espècies forestals que nidifiquen al Parc Natural del Carrascal de la Font Roja. Així, mateix, es van poder conèixer els objectius i metodologia d'aquesta tècnica d'estudi. En estiu també es fa una jornada d'anellament científic per mostrar al públic familiar les aus presents al parc.

Les flors “santjoaneres”

Ruta vespertina guiada per l'entorn de l'ermita de Sant Antoni, celebrada el 23 de juny, amb la participació d'unues 30 persones. L'objectiu d'aquesta activitat és destacar l'inici de l'estiu i observar aquelles plantes que tenen la seua floració al voltant de la data de Sant Joan. També es vol mostrar els usos i costums d'aquestes plantes amb receptes tradicionals com l'herberet o l'oli d'hipèric. La ruta compta amb bona acollida del públic interessat per aquest tema i passar una bona vesprada de passeig per la serra.

Detall de la intensa floració rosa de la *Centaurium quadrifolium*, coneguda també com a flor de Sant Joan

PROMOCIÓ

Ruta nocturna sota la llum de la Lluna

Un any més realitzem l'activitat promoció nocturna de pujar al cim del Menejador. En aquesta ocasió la ruta es realitza dues nits, 30 juny i 1 d'agost, aprofitant la fase de Lluna plena. Els 115 participants entusiastes van poder observar el capvespre i descobrir les llums dels nuclis urbans pròxims. També destaca la presència d'aus i invertebrats nocturnes, el rastre dels mamífers o el voleteig de les rates penades. Durant el recorregut, les principals constel·lacions acompanyen el caminant i fan que aquesta tradicional ruta de l'estiu resulte altament gratificant.

Els colors de la nit

Xerrada i recorregut per l'entorn de la Font Roja. Durant la nit del 21 de juliol es van poder conèixer les diferents espècies de papallones nocturnes del Carrascal de la Font Roja, destacant la seua varietat morfològica i els colors tan cridaners d'aquest grup d'insectes. Unes 20 espècies diferents de papallones nocturnes deleiten als 60 assistents a aquesta activitat desenvolupada a l'àrea d'ús públic del Santuari.

A B
HORARI
Centre de Visitants:
Dilluns a Diumenge
9:30 - 14:00 h

VINE AL PARC

EXPOSICIONS EN EL CENTRE DE VISITANTS

EXPOSICIÓ PERMANENT

"El bosc Interior"

Interessant reflexió sobre el lloc que ocupa l'ésser humà en la Naturalesa. Realitzada per photoAlquimia. Patrocina l'Ajuntament d'Alcoi.

Sala exposició, planta -1.

"Els parcs naturals de la Font Roja i la Serra de Mariola"

Panells tècnics de diversos autors que aprofunditzen els aspectes naturals i culturals d'aquests dos Parcs Naturals. Realitzada pel Vicerectorat de Participació i Protecció Territorial de la Universitat de València.

Planta 0.

"La Font Roja en un click"

Tres diorames de gran format, recreats amb joguets de Playmobil (© PLAYMOBIL/geobra Brandstätter GmbH & CO.KG.) mostren les escenes més significatives del Carrascal de la Font Roja.

Realitzat pel Parc Natural de la Font Roja. Corredor, planta 0.

EXPOSICIONS TEMPORALS

"Macro-insectes"

Des del 25 d'abril 2023.

Exposició fotogràfica de diverses espècies d'insectes del nostre ecosistema mediterrani, on els detalls més xicotets es fan grans amb excel·lents fotografies macro de la mà de David Gregori.

Sala d'entrada, planta 0.

NOVA EXPOSICIÓ!!!

"Orquídies"

Des del 15 setembre de 2023

Exposició fotogràfica realitzada per Josep Durà Peiró. Mostra una vistosa varietat d'orquídies que podem trobar a les nostres serres.

Amb la col·laboració de l'IES Pare Vitòria i l'Ajuntament d'Alcoi

Sala audiovisual, planta 0.

FORMACIÓ

Universitat d'Alacant
Universidad de Alicante

#UAdivulga

22/23 setiembre 2023

TALLER DE ORNITOLOGÍA
Herramientas para el estudio de las aves mediterráneas

CURSOS DE L'ESTACIÓ CIENTÍFICA FONT ROJA NATURA UA

<https://web.ua.es/es/estacion-cientifica-font-roja/>

Créditos: 1,40 ECTS
Importe: 39€ Alumnado UA, Alumni UA, PAS, PDI ;
55€ público en general

Matrícula abierta

J. Luis Cantó, GVA-VAERSA
Cristian Pérez-Granados, UA
Andreu Bonet, ECFRN UA.

Taller d'ornitologia. Eines per l'estudi de les aus dels ecosistemes mediterrànics

Data: 22 i 23 de setembre de 2023.

Lloc de realització: Estació Científica de la Font Roja Natura-UA. Alcoi.

Info: <https://web.ua.es/estacin-cientifica-font-roja/>

Universitat d'Alacant
Universidad de Alicante

#UAdivulga

27/28 Octubre 2023

BOLETES DEL PAÍS VALENCIÀ

CURSOS DE L'ESTACIÓ CIENTÍFICA FONT ROJA NATURA UA

<https://web.ua.es/es/estacion-cientifica-font-roja/>

Crédits: 1,20 ECTS Import: 20 euros

Antoni Bonet, Jaume Bonet, ECFRN UA, Andreu Bonet, ECFRN UA, Jaume Bonet, ECFRN UA

Bolets del País Valencià

Data: 27 i 28 d'octubre de 2023.

Lloc de realització: Estació Científica de la Font Roja Natura-UA. Alcoi.

Info: <https://web.ua.es/estacin-cientifica-font-roja/>

PARTICIPA EN EL BUTLLETÍ

Si ho desitges, pots publicar alguna notícia o fotografia en el Butlletí "El Galer" sobre el Parc Natural de la Font Roja. Anima't i posa't en contacte amb nosaltres: parque_fontroja@gva.es

Per a rebre informació actualitzada de les activitats del Parc Natural recomanem la seua subscripció a la pàgina web o al nostre facebook.

Foto portada: Calimorfa (*Euplagia quadripunctaria*).
Foto: Pep Cantó.

Redacció, fotografies i disseny: Equip Tècnic
El Galer. Núm. 19: Maig - Agost 2023_Val.
Centre de Visitants del Parc Natural de la Font Roja.
Edifici Font Roja Natura.
Ctra. CV-797 Font Roja s/n. Alcoi (Alacant)

Parc Natural de la Font Roja
Telf.: 965 33 76 20
parque_fontroja@gva.es
www.parquesnaturales.gva.es/fontroja
www.facebook.com/PNFontRoja1987